

който се почна съ учреждението на Директорията и който се продължава до 18 фруктидоръ, тоя периодъ, който г-жа Сталь ето по кой начинъ характеризира: „година и осемъ мѣсеца въ които въ Франция сѣществувахе Република“. И наистина, прѣдъ нея бѣше война и слѣдъ нея дойде анархия, послѣдвана отъ деспотизмъ.

Година и осемъ мѣсеца не бѣха достатѣчни за да успокоятъ умоветъ, да залѣчатъ толкова рани и да закрѣпятъ новитѣ наредби. Освенъ това бѣха зети важни мѣрки които имаха голѣмъ успѣхъ. Ние ще укажемъ само на една, значението на което ще се оцѣни само по-късно, — отдѣлението на държавата отъ черковата. Тая задача която ни се вижда още тѣй опасна, бѣше разрѣшена по него време безъ ущърбъ на кого и да е, безъ ущърбъ и за самия католицизмъ, който можаше да събере паството си и да раствори вратата на храмоветъ си. Споредъ официални статистически свѣдѣния, въ повечето отъ тридесетъ и четири хиляди черкови се извършваше богослужение. Царствуваше пълна свобода на религията. Политическата свобода тѣй сѣщо процвѣтаваше.

Революцията нѣма време да си създаде нито наука, нито литература; поезията издаваше само героически възгласи като *марселезата*, а ученитѣ четяха *революционни лекции*, за правянието на барутъ и на топове. По спокойния периодъ улесни по сериознитѣ умственни трудове. Слѣдъ 9 термидора Конвента, като искаше да осѣществи прѣкрасната и плодотворна мисль на Кондорсе, рѣши да основе *народна академия*; но да извърши това дѣло сполучи Директорията. Литературата се възроди въ лицето на Кобаниса, Гара, де-Траси, Волнея, Жангене, Дону, Шение, Бернарденъ-де-Сенъ-Пиеръ, Непомусена, Лемерсие, Бенжаменъ Констанъ и г-жа Сталь. Тая литература бѣше трезва, твърда,